

Henryk Stawniak

"Acta et Documenta Pontificiae
Commissionis Codici Iuris Canonici
Recognoscendo. Congregatio plenaria
diebus 20-29 Octobris 1981 habita",
Typis Polyglottis Vaticanis 1991 :
[recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 36/1-2, 245-247

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Pontificium Consilium De Legum Textibus Interpretandis
Acta et Documenta
Pontificiae Commissionis Codici Iuris Canonici Recognoscendo
CONGREGATIO PLENARIA diebus 20—29 Octobris 1981 habita
Typis Polyglottis Vaticanis 1991, p. IX + 637**

Z uwagą należy odnotować fakt publikacji dzieła, które dotyczy bardzo ważnej sesji plenarnej związanej z przygotowaniem Kodeksu Jana Pawła II. Papieska Rada d/s Interpretacji Tekstów Prawnych przez ten volumin rozpoczyna własną edycję dokumentów i akt. Zdaniem wspomnianej Rady, powyższe zbiory mają nie tylko wartość historyczną, ale także są bardzo użyteczne przy interpretacji nowego kodeksu.

Prezentowana pozycja swoje powstanie zawdzięcza przede wszystkim osobie Kardynała Castillo Lara SDB, który do 15 grudnia 1990 roku był przewodniczącym powyższej rady oraz sekretarzem ówczesnej Komisji d/s Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego i V Sesji Plenarnej tej komisji zgromadzonej w październiku 1981 roku. Starania i zasługi kardynała zostały podkreślone w słowie wstępnym aktualnego przewodniczącego Papieskiej Rady d/s Interpretacji Tekstów Prawnych V. Fagiolo.

Warto przypomnieć, że wspomnianą sesję poprzedzały wieloletnie prace zarówno komisji, jak i ekspertów. Począwszy od 1972 roku opracowane przez zespoły konsultorów schematy poszczególnych działów prawa były sukcesywnie rozsyłane w celach konsultacyjnych do Konferencji Biskupów, dykasterii Kurii Rzymskiej, Unii Przełożonych Generalnych Instytutów Zakonnych oraz kompetentnych wydziałów uczelni kościelnych. Ta szeroka konsultacja pozwoliła zebrać krytyczne uwagi, sugestie, postulaty, które były bardzo cennym materiałem do opracowania pierwszej oficjalnej wersji schematu Kodeksu w maju 1980 roku. Oficyna watykańska wydrukowała go z zastrzeżeniem — Patribus Commissionis reservatum. Schemat ten został przekazany członkom Komisji kodyfikacyjnej do ostatecznej oceny.

Zasadniczą część dzieła, po zasygnalizowanym już słowie wstępnym i prezentacji dzieła przez kard. C. Lara, zawiera właśnie dokumenty odnoszące się do sesji Plenarnej Papieskiej Komisji obradującej w poszerzonym składzie w dniach 20—29 X 1981 w auli synodalnej w Watykanie. Ta sesja miała nie tylko decydujące znaczenie w procesie legislacyjnym, ale dotyczyła bardzo kluczowych zagadnień. Prezentowane dzieło ma ścisły związek ze schematem kodeksu z 1980 i z Re-

latione complectente synthesim animadversionum wydaną w 1981. Te trzy pozycje — jak się wyraził kard. C. Lara — tworzą „trylogię” umożliwiającą pełne poznanie i ocenienie reformy Kodeksu Prawa Kanonicznego (p. VIII).

Dokumenty Kongregacji Plenarnej są podzielone na trzy rodzaje: akta dotyczące przygotowania sesji, dokumenty odnoszące się do sześciu kwestii specjalnych przedłożonych przez Sekretariat Komisji oraz dokumenty z przebiegu samych obrad.

Pierwszy rodzaj akt zawiera przede wszystkim korespondencję między Sekretariatem Komisji d/s Rewizji Kodeksu a Sekretariatem Stanu co do trybu prac, a następnie sposobu powołania poszerzonego zespołu. Nadto znajdują się pisma nominacyjne i wykaz osób, jak również pisma zwołujące sesję. Zamieszczono też *elenko* specjalnych spraw i normy co do sposobu prowadzenia obrad.

Z kolei drugi rodzaj dokumentów to wspomniane już kwestie specjalne. Pierwsza z nich dotyczyła udziału świeckich w sprawowaniu władzy rządzenia (kann. 126, 244, 1373 § 2 schematu z 1980 r.), dalej 2-ga — apelacji w sprawach o nieważność małżeństwa (kan. 1634), 3-cia — potrzeby potwierdzenia przez SA dekretu wydalenia profesas, aby ów miał moc prawną (kan. 626 § 1), 4-ta pozwolenia diakonowi stałemu, który owdowiał, na drugie małżeństwo (kann. 250 § 2 i 1040 § 2), 5-ta ewentualnego karania ekskomuniką członków masonerii, jak to było w kan. 2335 Kodeksu z 1917 czy pozostać na ogólnym sformułowaniu kan. 1326 schematu, ostatnia 6-ta kwestia dotyczyła fakultatywności bądź obligatoryjności ustanowienia trybunałów administracyjnych (kan. 1689). — Kwestie te (pp. 35—175) zawierają sformułowaną wątpliwość prawną, oficjalne pismo sekretariatu, następnie uwagi Ojców, czasami jakiejś Konferencji Episkopatu oraz vota ekspertów.

Trzeci rodzaj dokumentów dotyczy kongregacji plenarnej. W jej początkowej fazie były dyskutowane kwestie specjalne, stąd prezentowane dzieło zawiera na stronach 177—351 wypowiedzi wszystkich dyskutantów oraz pisemne uwagi. Znajdują się też wyniki głosowań nad poszczególnymi wątpliwościami. Dalsza faza kongregacji plenarnej była poświęcona 35 kwestiom, które były zgłoszone przez co najmniej 10 Ojców Komisji. Dzieło zatem na dalszych stronach (353—592) przedstawia dyskusję i pisemne uwagi oraz głosowania między innymi co do: badań psychologicznych seminarzystów, przywilejów kardynałów, prałatury personalnej, apostołstwa instytutów świeckich, ekumenizmu, spraw sakramentalności i zgody małżeńskiej, spowiedzi kobiety poza konfesjonalem, publikacji akt-procesowych, daniny specjalnej, możliwości wykonywania funkcji sędziego przez kobietę oraz inne szczegółowe problemy odnośnie kolejności i nazw niektórych paragrafów bądź tytułów kodeksu.

Dzieło ponadto zawiera przemówienie Jana Pawła II, wygłoszone

podczas audjencji w dniu 29 X 1981, zamykające i podsumowujące kongregację plenarną.

Na końcu tomu redaktorzy zamieścili, jak zwykle, szczegółowy spis treści, w którym wyróżniono poszczególnych dyskutantów i indeks nazwisk z właściwymi odpowiednikami stron.

Celem mojej prezentacji jest przede wszystkim zasygnalizowanie tej cennej pozycji i zwrócenie uwagi na jej zawartość treściową. Zasadnicza część dzieła jest w języku łacińskim, ale również są dokumenty w języku włoskim, niemieckim, angielskim i francuskim. Oddaje ono też atmosferę i gorączkę niektórych debat. Można także ocenić zaangażowanie i kompetentność poszczególnych członków sesji. Wypada zauważyć i podkreślić samą szatę wewnętrzną i zewnętrzną dzieła. Wysoki poziom graficzny, przejrzystość, elegancja dzieła i sztywna okładka.

Trudno byłoby w krótkiej prezentacji nowowydanego tomu staraniem Papieskiej Rady d/s Interpretacji Tekstów Prawnych omawiać poszczególne kwestie, dlatego tylko je zasygnalizowano. Wydaje się jednak, że to już pozwoli zainteresowanym badaczom na zorientowanie się w problematyce i ewentualnie skorzystanie z tego dzieła. Należy polecić je osobom, które nie tylko interesują się historią rewizji kodeksu, ale też tym, którzy sumiennie i kompetentnie chcą interpretować nowy zbiór prawa.

Ks. Henryk Stawniak SDB

Władysław Bojarski — Wojciech Dajczak — Andrzej Sokala,
Przewodnik do ćwiczeń z prawa rzymskiego
(pod redakcją Władysława Bojarskiego).
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Skrypty i teksty pomocnicze, Toruń 1990 ss. 216

W nauczaniu prawa rzymskiego bezpośredni kontakt studentów ze źródłami jest niezmiernie ważny, ale bez odpowiednich materiałów pomocniczych prawie niemożliwy. Dobrze więc, że ostatnio ukazują się liczne wybory źródeł tekstów łacińskich czy to same, czy wraz z komentarzem, czy też będące przypisami do podręcznika. Wśród tych wielorakich opracowań poczesne miejsce zajmuje *Przewodnik do ćwiczeń z prawa rzymskiego*, opracowany przez Profesora Władysława Bojarskiego i jego uczniów Wojciecha Dajczaka i Andrzeja Sokalę. Nie jest to mechaniczne zestawienie tekstów ilustrujących dany temat, lecz mozaika różnych problemów prawnych. Rozpoczyna ją — po krótkim wprowadzeniu (s. 3—5) — rozdział zawierający definicje i sentencje (s. 6—29). Drugi — centralny mieści kazusy, będące ilustracją poszczególnych działów prawa (s. 30—131). Dalsze rozdziały poświęcone są glosom (s. 132—138), jury-